

פלון נווה אילן · 19—20.6.23
הכנס ה־4 של רשת העמיתים.ות
של "מובילים באקדמיה"

קונפליקט

אקדמיה בחברה מקוטבת

עוברת עלינו תקופה לא קלה...

החברה הישראלית היא חברה עם קבוצות שונות, מגוונות ומקוטבות.

החברה המקוטבת משפיעה על האקדמיה באופנים שונים.

לאקדמיה יש תפקיד בהשפעה חיובית על הקיטוב הזה ואנחנו רוצים לברר יחד מה יכולים להיות הביטויים השונים של התפקיד הזה.

לכולנו כמובילות ומובילים יש תפקיד.

אקדמיה בחברה מקוטבת

טענות מרכזיות

עוברת עלינו תקופה לא קלה... מעוררת המון אמוציות

עוברת עלינו תקופה לא קלה... קשה יותר להתחבר לרגשות חיוביים

9 Hacks to Stay Positive
in a Divided Society

my
boys
club

(The challenges of a divided society caused by individual and group stress and anxiety)

עוברת עלינו תקופה לא קלה... לקחנו חלק פעיל

כמובילות ומובילים באקדמיה לקחנו חלק **בניהול השיח במוסד** / לחליפין התאכזבנו מחוסר ניהול שיח פתוח במוסד.

כמובילות ומובילים באקדמיה **ברמה האישית** לקחנו חלק פעיל בשיח פורמלי במוסדות/בקבוצות ארציות חוצות בכיווני פעולה שונים ומגוונים.

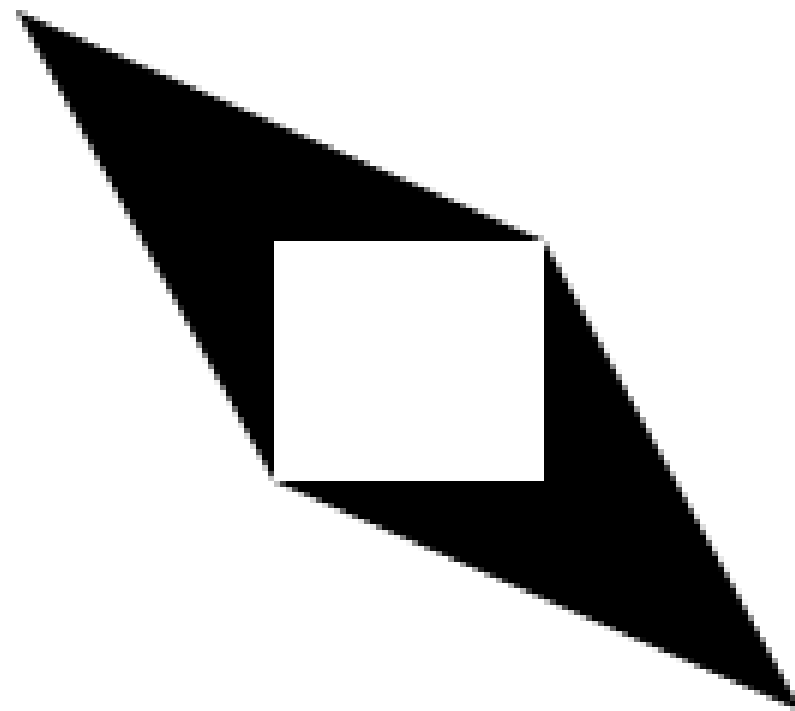
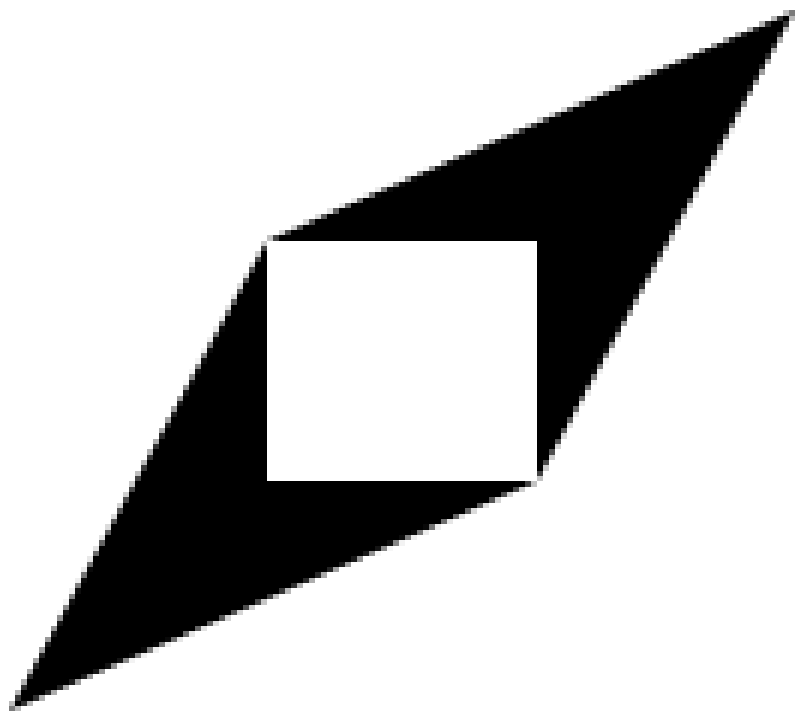

כאזרחים ואזרחיות פעלנו –
כולנו לקחנו חלק כזה או אחר נגד/בעד הרפורמה.

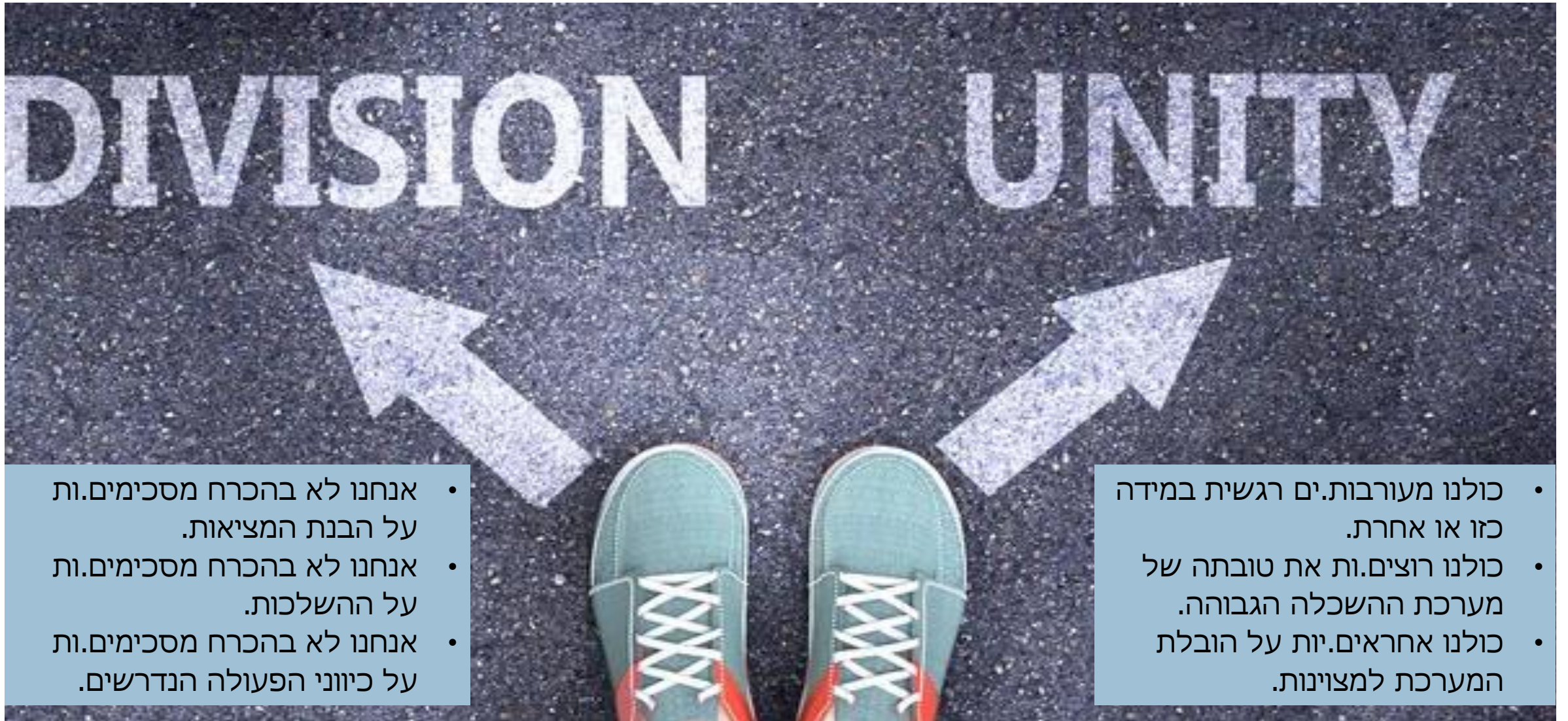
עוברת עלינו תקופה לא קלה...

ומה ברשת?

מה יכול להיות קולה הייחודי?

אז מה היא נקודת המוצא לכנס?

- אנחנו לא בהכרח מסכימים.ות על הבנת המציאות.
- אנחנו לא בהכרח מסכימים.ות על ההשלכות.
- אנחנו לא בהכרח מסכימים.ות על כיווני הפעולה הנדרשים.

- כולנו מעורבות.ים רגשית במידה כזו או אחרת.
- כולנו רוצים.ות את טובתה של מערכת ההשכלה הגבוהה.
- כולנו אחראים.יות על הובלת המערכת למצוינות.

אז במה נעסוק ובמה לא?

עוברת עלינו תקופה לא קלה...

החברה הישראלית היא חברה עם קבוצות שונות, מגוונות ומקוטבות.

החברה המקוטבת משפיעה על האקדמיה באופנים שונים.

לאקדמיה יש תפקיד בהשפעה חיובית על הקיטוב הזה ואנחנו רוצים לברר יחד מה יכולים להיות הביטויים השונים של התפקיד הזה.

לכולנו כמובילות ומובילים יש תפקיד.

אקדמיה בחברה מקוטבת

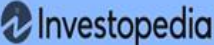
טענות מרכזיות

חברה מקוטבת (גישת הקונפליקט)

Conflict Theory
[ˈkän-,flikt ˈthē-ə-rē]

A term associated with the theories of Karl Marx, in which different groups in society compete over limited resources.

 Investopedia

החברה האנושית היא
מקוטבת מטבעה

כשהשונות בין הקבוצות בחברה פוגשת את המרחב המשותף, את המשאבים המשותפים והמוגבלים, את מערכות הערכים, את הפער בתמונת העתיד – שם מתעורר הקונפליקט.

ראובן ריבלין, נאום בכנס הרצליה 2015:
"סדר ישראלי חדש": ארבעה "שבטים" מרכזיים,
שונים מהותית אלה מאלה, שילכו ויתקרבו זה אל זה
בגודלם.

דוד בן גוריון – 1971 :
מפגש השבטים – אוסף של קרעים שאינם מתאחים,
ושרק על-ידי התקבצותם יחד בארץ מתגלים
ההפרשים והתהומות שביניהם.

דוד בן גוריון – "מפגש השבטים"

בן גוריון, ייחוד וייעוד – דברים על בטחון ישראל, 1971

ברגע שהיהודי עולה מעיראק ארצה – הוא נעשה יהודי עיראקי, והדגש הוא על עיראק, וכשיהודי עיראקי ויהודי רומני נפגשים במחנה-עולים אחד או במעברה אחת, הם מרגישים קודם כל ההבדל, המרחק, המחיצה שביניהם. אין הם יכולים לדבר איש אל רעהו, וכל הליכות-חייהם הן שונות. ליהודי הרומני שכנו הוא עיראקי, וליהודי העיראקי שכנו הוא רומני. והוא הדין תימני ופרסי ומרוקני. אין זה ערב-רב – כי לא בנקל ולא במהרה מתערבים זה בזה, אלא זהו מפגש של שבטים שונים ורחוקים זה מזה; ואולי יותר נכון להגיד – **אוסף של קרעים שאינם מתאחים, ושרק על-ידי התקבצותם יחד בארץ מתגלים ההפרשים והתהומות שביניהם.**

ראובן ריבלין – "נאום השבטים"

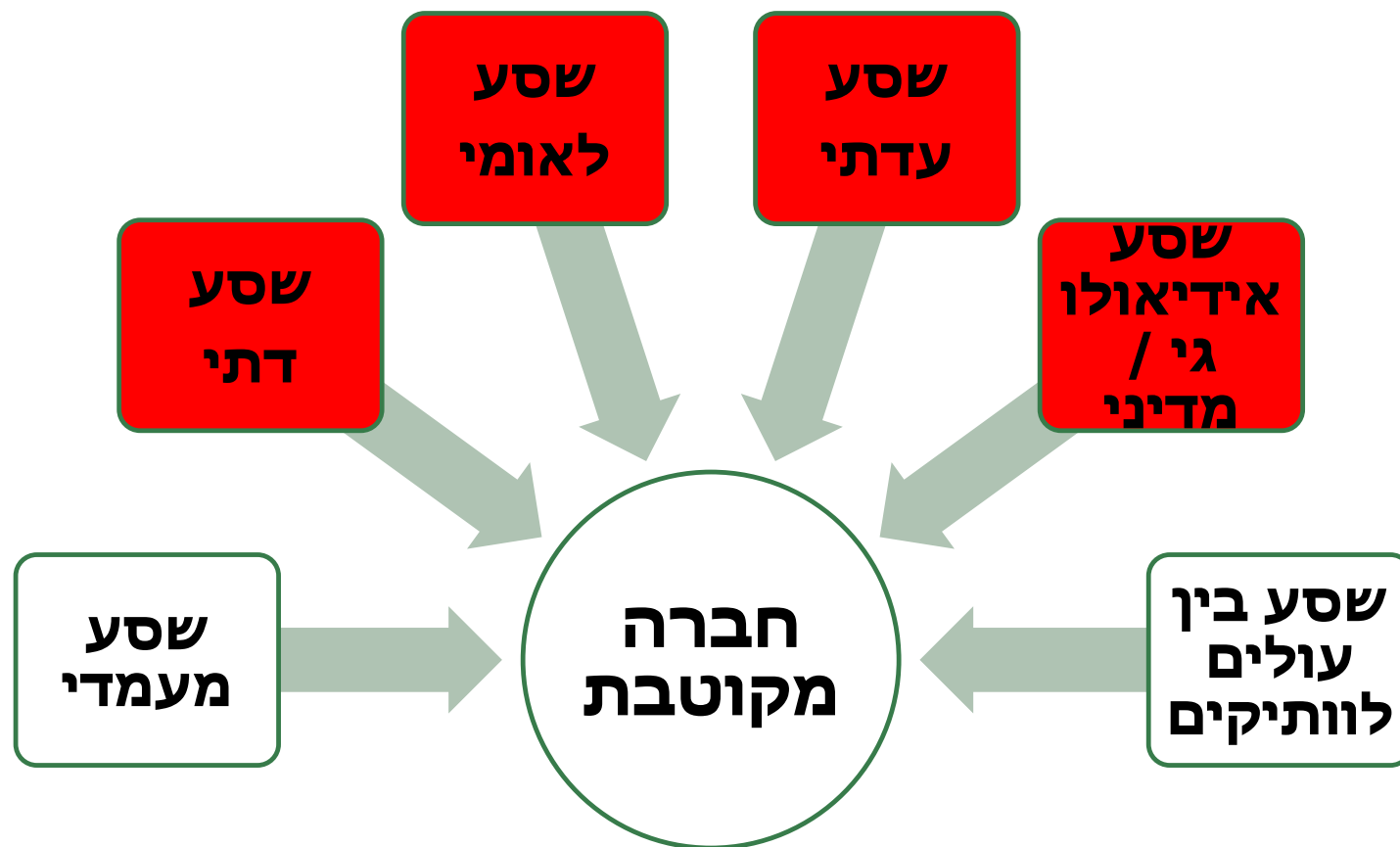
ראובן ריבלין, כנס הרצליה, 2015

DIFFERENT
NOT DIVIDED

ב-7 ליוני 2015, נשא הנשיא דאז ראובן ריבלין את נאומו על ארבעת השבטים. כבר אז סימן לנו ריבלין, כי החברה הישראלית משנה את פניה. "אין מדובר בשינוי של מה בכך, אלא בתמורות שיעצבו מחדש את הזהות שלנו כ'ישראלים' וישפיעו עמוקות על הדרך בה אנו מבינים את עצמנו ואת הבית הלאומי שלנו. (...) הסדר הישראלי החדש אינו נבואת זעם עתידנית. זוהי מציאות, מציאות שמחייבת מעבר מהתפיסה המקובלת של רוב ומיעוט, לתפיסה חדשה של שותפות. **בירור מהותה של השותפות הזאת, היא המשימה של החברה הישראלית כולה.**"

חברה ישראלית מקוטבת – DEEPLY DEVIDED SOCIETY

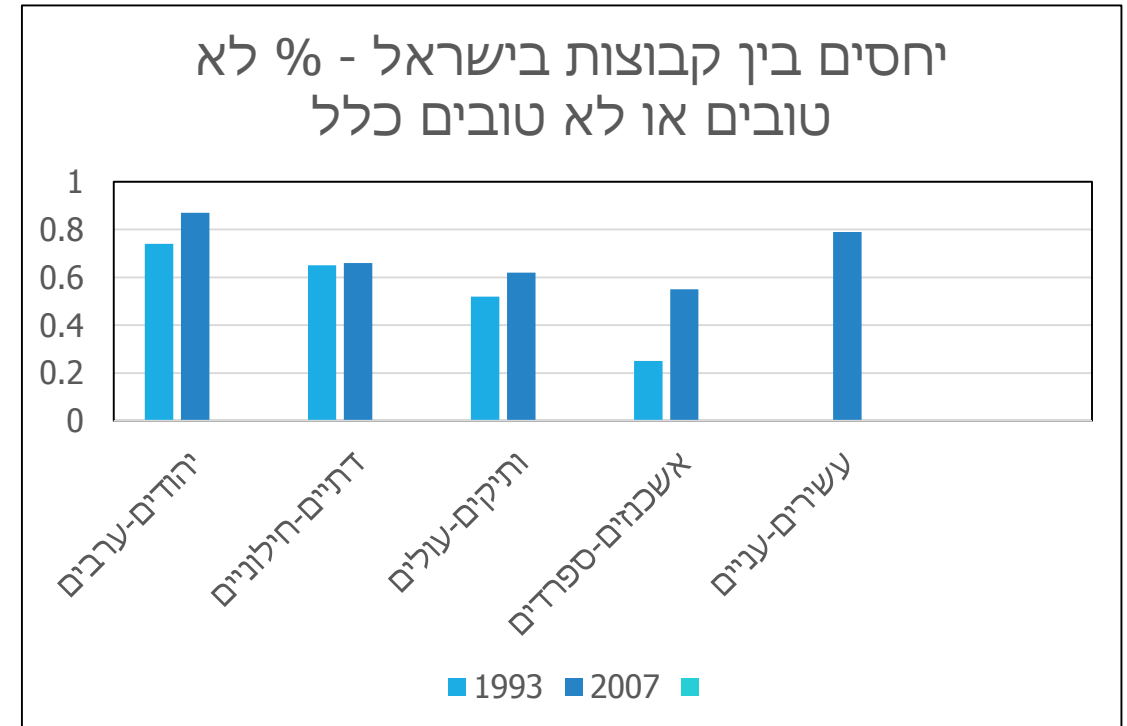
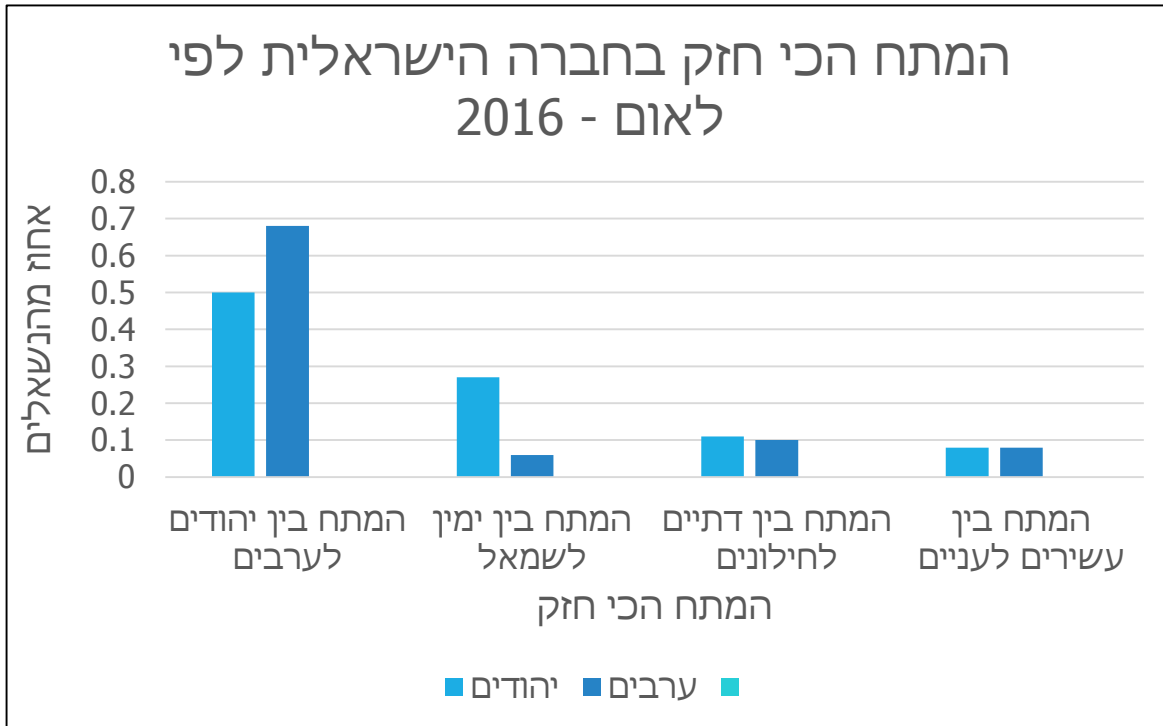
(פרלמנט, גיליון 81, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2018)

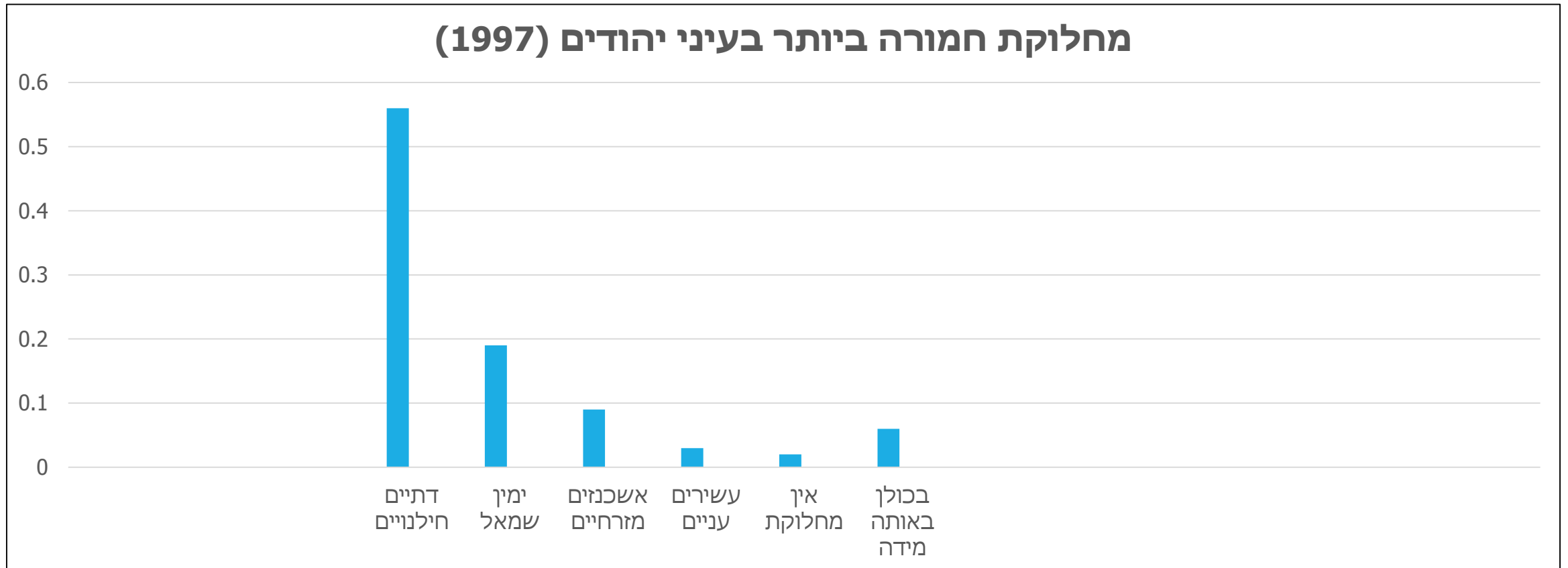
* חומרת השסעים מחריפה משום שחלק מהשסעים חופפים, דהיינו קיים ייצוג משמעותי של קבוצה מסוימת גם בקבוצה אחרת *

שסעים ישנים וחדשים בחברה הישראלית – מבט מסקרי דעת קהל

ד"ר דנה בלאנדר, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2018

המחלוקת החמורה ביותר (יהודים, %, 1997) המכון הישראלי לדמוקרטיה - 2018

חברה ישראלית מקוטבת – השסעים הם בהחלט אתגר משילותי

- כיצד מייצגים את דעת הרוב? כיצד שומרים על זכויות המיעוט?
- כיצד מנהלים ומעבדים קונפליקטים באמצעים לא אלימים?
- כיצד מכילים קונפליקטים מבלי למחוק זהויות, להשתיק קולות, להדיר מיעוטים, לרמוס זהויות של כל מי שנתפס כ"אחרים"?

עוברת עלינו תקופה לא קלה...

החברה הישראלית היא חברה עם קבוצות שונות, מגוונות ומקוטבות.

החברה המקוטבת משפיעה על האקדמיה באופנים שונים.

לאקדמיה יש תפקיד בהשפעה חיובית על הקיטוב הזה ואנחנו רוצים לברר יחד מה יכולים להיות הביטויים השונים של התפקיד הזה.

לכולנו כמובילות ומובילים יש תפקיד.

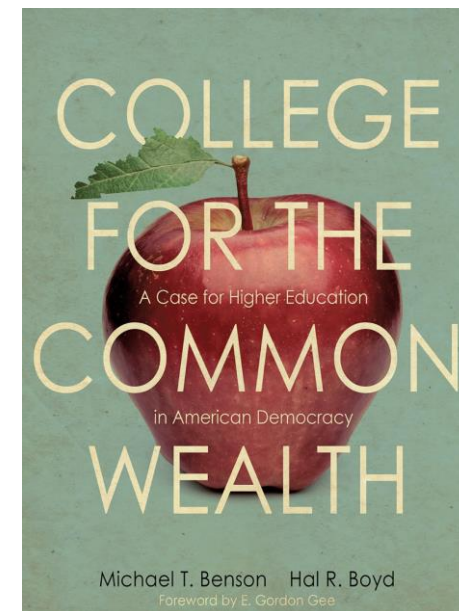
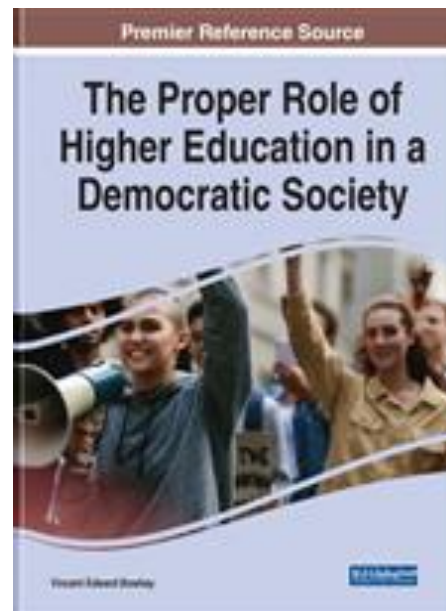
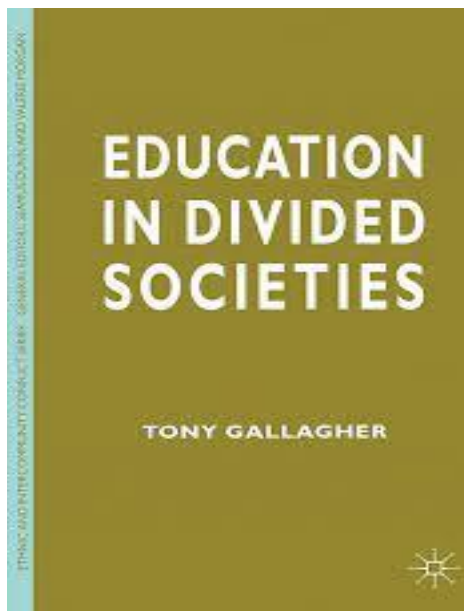
אקדמיה בחברה מקוטבת

טענות מרכזיות

– אקדמיה וחברה מקוטבת – מה הקשר?

RENEWING THE DEMOCRATIC PURPOSES OF HIGHER EDUCATION

מציאות מקוטבת מציבה אתגרים בפני מערכת ההשכלה הגבוהה

מערכת ההשכלה הגבוהה נדרשת להיערך לשינויים אפשריים במדיניות, בסדר העדיפויות ובהקצאת המשאבים, התערבות חיצונית בעצמאות הניהולית השוטפת של המוסדות, התערבות אפשרית בחופש הביטוי, החשיבה והמחקר, הזדהות פוליטית כקריטריון הערכה וכד'.

לטווח הקצר הערכות המכוונת לבלימה וצמצום הפגיעה יכולה להיות אפקטיבית.

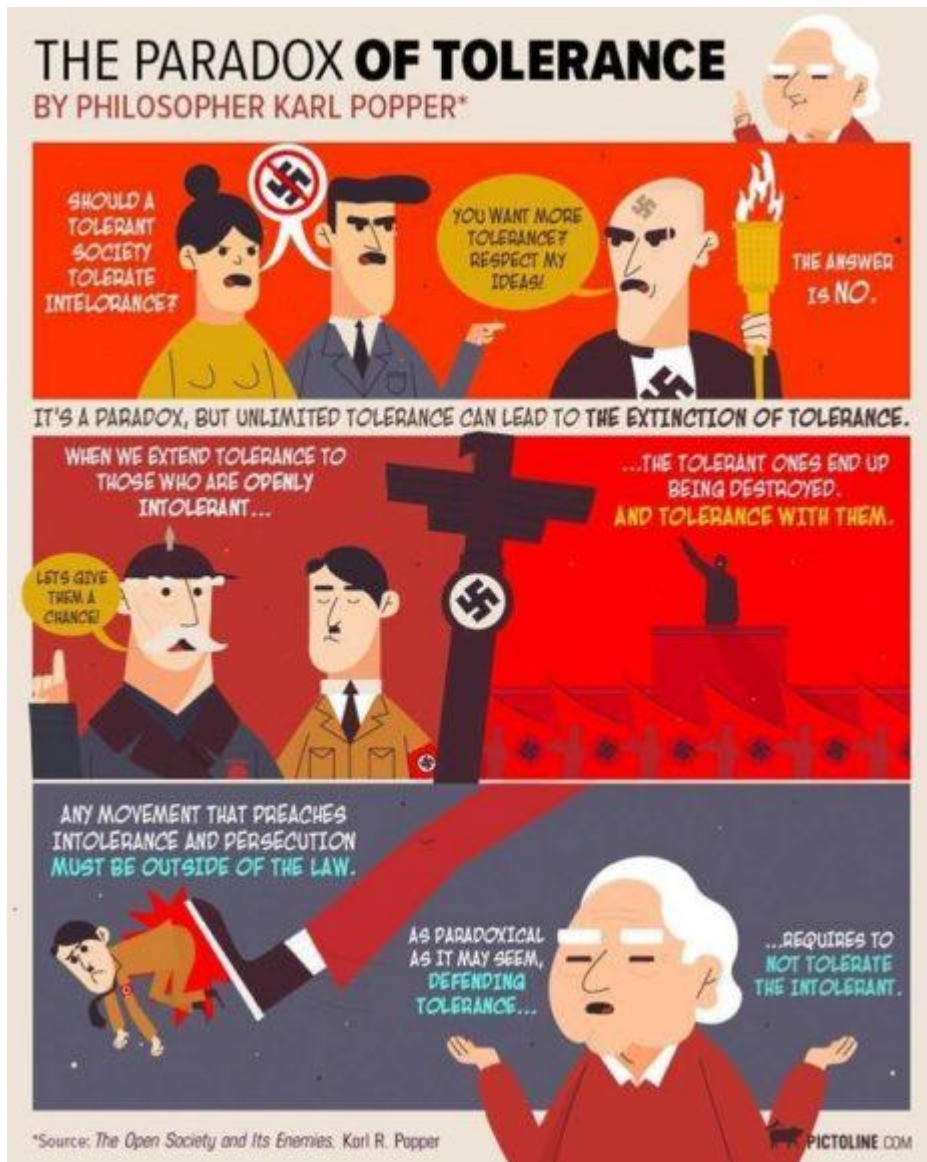
לטווח הרחוק היא אינה מספקת ומחייבת חשיבה על מהלכים פרואקטיביים ומערכתיים.

איך משמרים מצוינות אקדמית? מהי הליבה/האיזון הנכון שחייבים לשמור עליה?

- **חופש ביטוי** – חופש מחשבה וחופש מחקר.
- **אוטונומיה** של מוסדות אקדמיים.
- **המצע התרבותי** שעליו פורח המחקר האקדמי.
- **חיבור והנגשת** פעילות האקדמיה לציבור.

ניהול מוסד מקוטב

- המציאות החברתית מייצרת גם השפעות פנים ארגוניות על המערכת האקדמית.
- איך מייצרים שיח בין קבוצות מקוטבות במערכת?
- כיצד נותנים ביטוי לשונות בהחלטות מוסדיות?
- כיצד שומרים על חופש הביטוי והחשיבה בתוך הקמפוס עבור כולם?
- כיצד מאפשרים מרחב מזמין ומאפשר לכולם.?
- כיצד מבטיחים מנהלים ומאפשרים גיוון?

עוברת עלינו תקופה לא קלה...

החברה הישראלית היא חברה עם קבוצות שונות, מגוונות ומקוטבות.

החברה המקוטבת משפיעה על האקדמיה באופנים שונים.

**לאקדמיה יש תפקיד בהשפעה חיובית על הקיטוב הזה
ואנחנו רוצים לברר יחד מה יכולים להיות הביטויים
השונים של התפקיד הזה.**

לכולנו כמובילות ומובילים יש תפקיד.

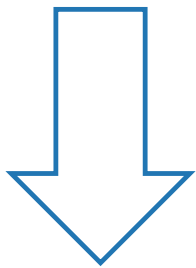
אקדמיה בחברה מקוטבת

טענות מרכזיות

לאקדמיה יש תפקיד

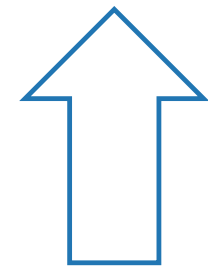
© CanStockPhoto.com

הימנעות –
שימור הקיטוב

© CanStockPhoto.com

פעולה –
צמצום הקיטוב

אימפקט

חינוך

מחקר

תפקיד ההשכלה הגבוהה בחברה מקוטבת – חינוך

**"ילד מבית אל, ילד מרהט
ילדה מהרצליה וילדה מבית"ר עילית**

לא רק שהם לא

נפגשים-אלא הם

גם מתחנכים

לתפיסה שונה בתכלית

לגביי ערכי היסוד

ואופייה הרצוי של

מדינת ישראל"

* תקווה ישראלית

- השכלה גבוהה או גם חינוך גבוה? מרצה ו/או מחנכת?
- מה יכול להיות התוצר של החינוך השלישוני?
- מה ההזדמנות הראשונית הייחודית שיש בהשכלה הגבוהה?
- מה הכישורים שניתן להקנות?
- מהן החוויות הייחודיות שניתן לעצב?
- איך ניתן לשלב מרכיבים רלוונטיים לסילבוס? למטלות?
למסגרות חוץ קוריקולריות?
- מהן ההתנסויות שניתן לאפשר?

תפקיד ההשכלה הגבוהה בחברה מקוטבת – מחקר

■ כיצד מחקר יכול לקדם/לתמוך התנהלות בחברה מקוטבת?

■ העמקת המחקר בהקשרים של החברה המקוטבת בישראל: מודלים פוליטיים / מודלים של ניהול מערכות יחסים / מודלים של חינוך / ניהול מושכל של קונפליקט / מודלים של משילות / מחקר עומק על החברות השונות וכד'.

■ הקמת מרכזים (מוסדיים ובין-מוסדיים) למחקר בנושא של חברה מקוטבת.

■ הנגשת המידע לציבור.

■ מחקר כמנוע למדיניות ולפעולה (הדגשת ההבחנה בין מכוני מחקר ומכוני מדיניות).

■ הנגשת המידע למערכות הממשל (הבניית מערכי התמיכה והייעוץ באופן שחוצה מוסדות!?).

תפקיד ההשכלה הגבוהה בחברה מקוטבת – אימפקט

- כיצד להבטיח, לנהל, לאפשר גיוון מתמשך בכל מרכיבי ההשכלה הגבוהה?
- כיצד להבטיח הצלחה לכל מגוון האוכלוסיות?
- כיצד להבטיח השתלבות אוכלוסיות מגוונות בתעסוקה?
- כיצד לרתום את בוגרי ובוגרות המוסדות להשפיע בזירות השונות של החברה (מערכות החינוך / מגזר ציבורי / מגזר פרטי)?
- כיצד ניתן לשלב עשייה חברתית רלבנטית בתוכניות הלימודים?
- כיצד המוסד האקדמי כארגון יכול להירתם?

"את השותפות נצטרך ליישם בכל זירה בחיינו

יהיה עלינו להבין כיצד נראה חינוך לשותפות; כיצד מתנהלים משק ומגזר ציבורי-שמצטיינים בגיוון תעסוקתי; תקשורת שמצליחה לשמש גם כפלטפורמה משותפת; כוליטיקה שמביאה בחשבון את הרגישויות והיסודות של השותפות.

אם נאמין שלא נגזר עלינו, אלא נועדנו לחיות יחד-נוכל לאתגר"

* תקווה ישראלית

עוברת עלינו תקופה לא קלה...

החברה הישראלית היא חברה עם קבוצות שונות, מגוונות ומקוטבות.

החברה המקוטבת משפיעה על האקדמיה באופנים שונים.

לאקדמיה יש תפקיד בהשפעה חיובית על הקיטוב הזה ואנחנו רוצים לברר יחד מה יכולים להיות הביטויים השונים של התפקיד הזה.

לכולנו כמובילות ומובילים יש תפקיד.

אקדמיה בחברה מקוטבת

טענות מרכזיות

איך נעשה את זה?

1. נכיר במציאות.

2. נכיר בתפקיד שיש לנו בבעיה ובאחריות שיש לנו למצוא פתרון.

3. נפרק סיסמאות ונבחר במושגים אחרים לנהל את השיח על הקיטוב.

4. נבחן את האופנים השונים בהם משפיעה החברה המקוטבת על המערכת האקדמית (חיצונית, פנים ארגונית, פרסונלית).

5. נבחן את התפקיד של האקדמיה בכלל ובעת הזאת בפרט (דרך שלושת תפקידי האקדמיה: מחקר, חינוך, אימפקט).

6. נשאל על תפקידה של המנהיגות באקדמיה במציאות הזאת.

מוזמנות ומוזמנים לפתוח

את חפיסת הקלפים

שלכן.

**כולנו
/ אחרים /
האחר
הוא אני**

הכנסת אורחים

4

* המושג שאול מתנועת "הרבעון הרביעי"

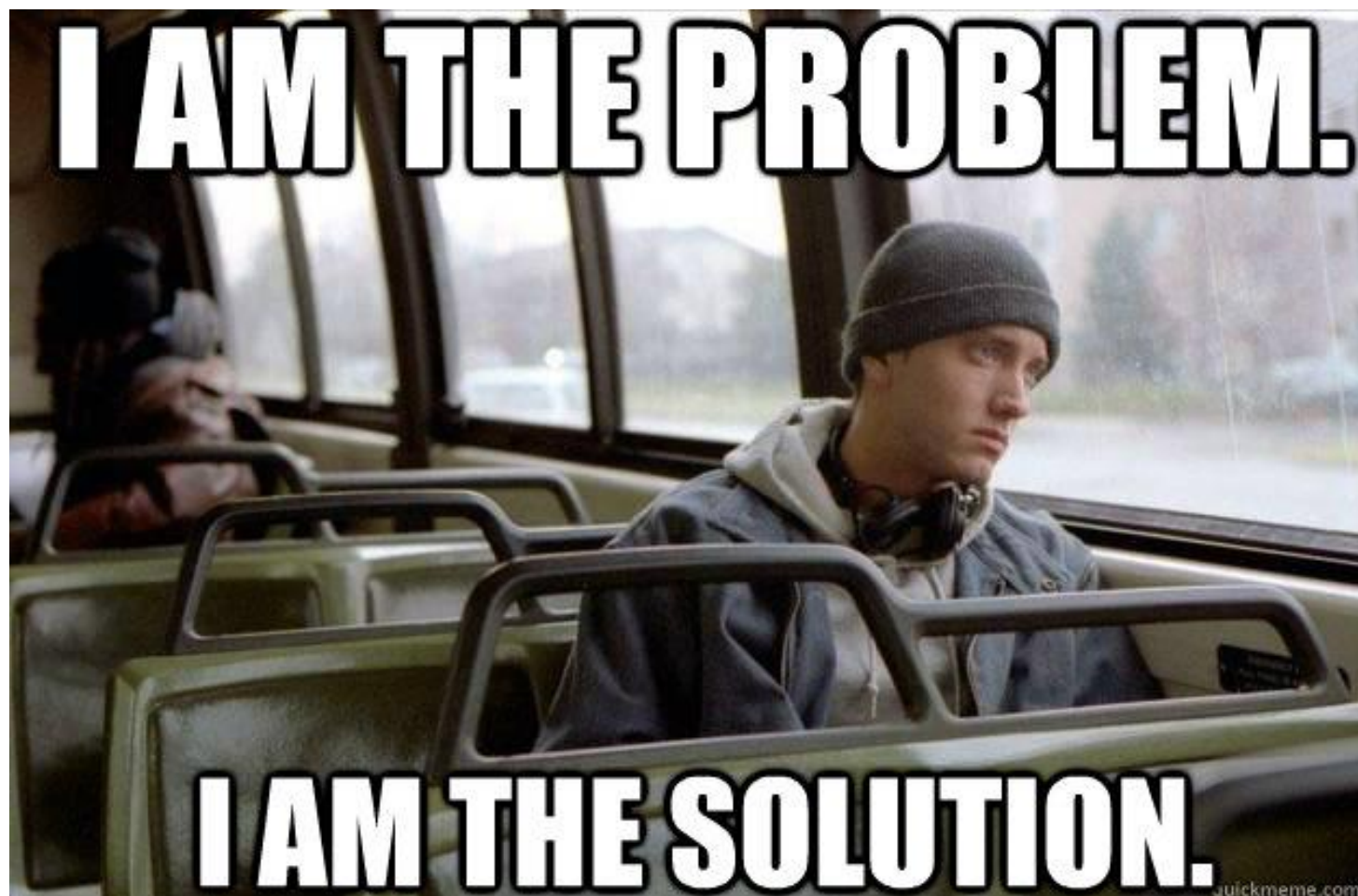
תחילה בקשי להבין

* המושג שאול מספרו של סטיבן קובי – "שבעת ההרגלים של אנשים אפקטיביים במיוחד"

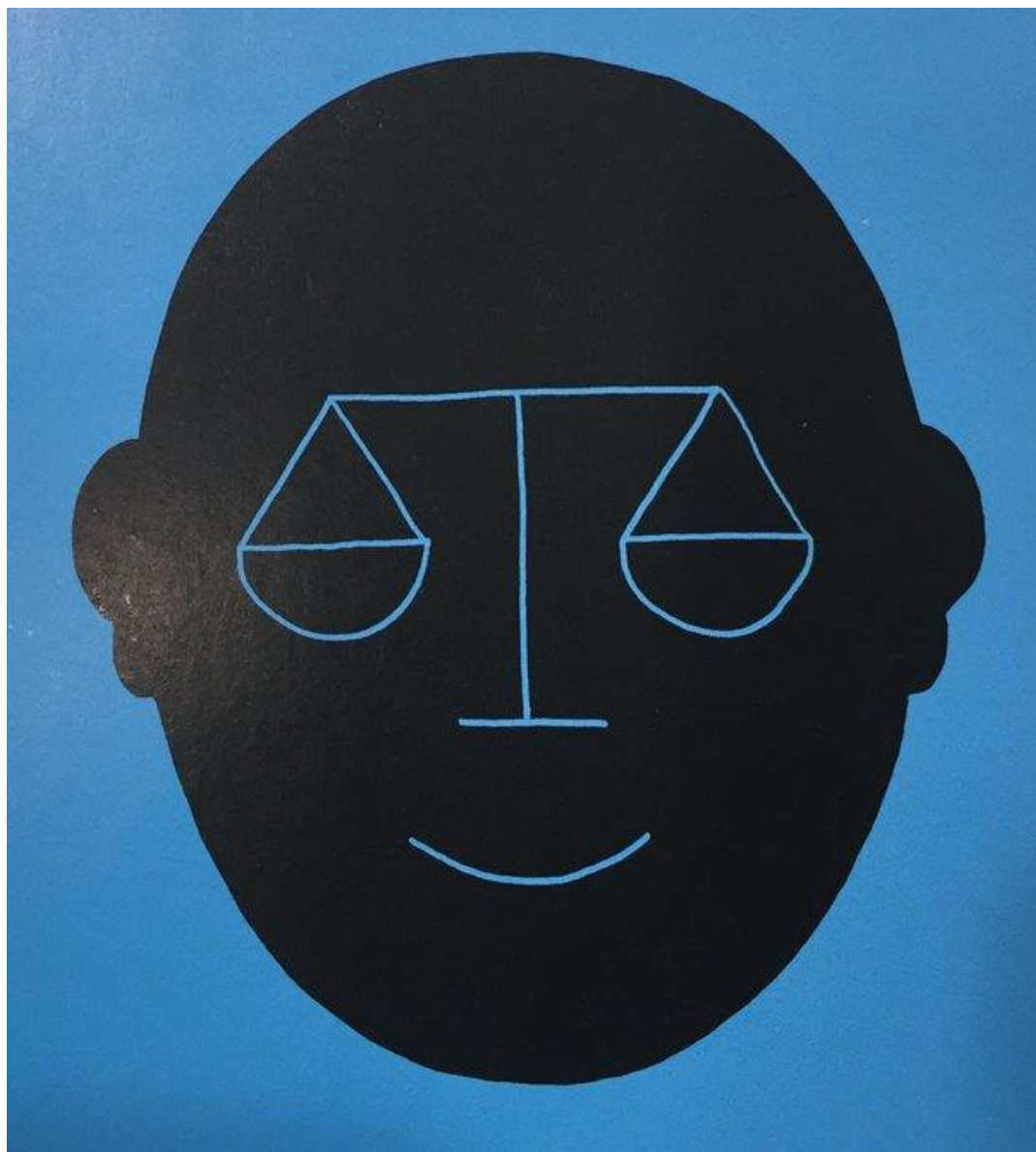
ציפור נפש

* המושג שאול בהקשר שהופיע בנאום "ארבעת השבטים" של הנשיא לשעבר ראובן ריבלין

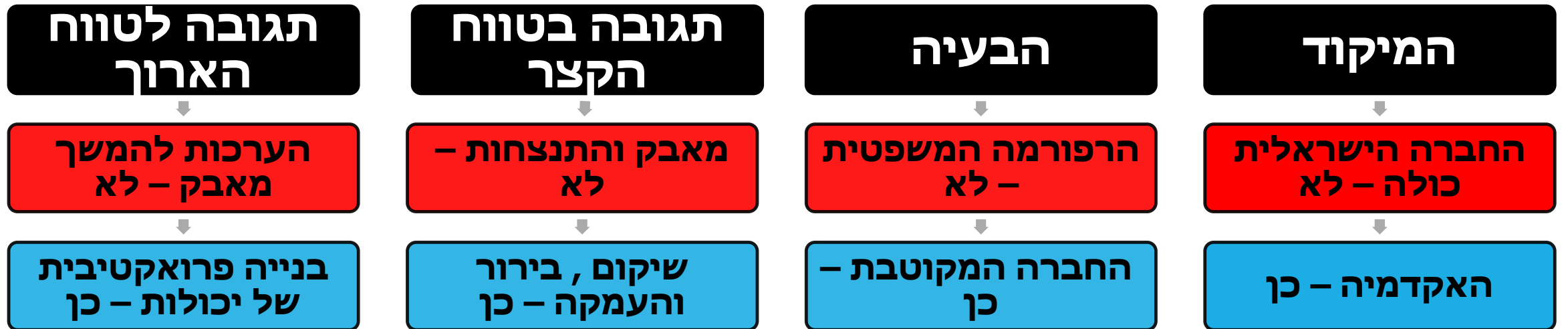
**אני
הבעיה,
אני
הפתרון**

* המושג שאול מתנועת "הרבעון הרביעי"

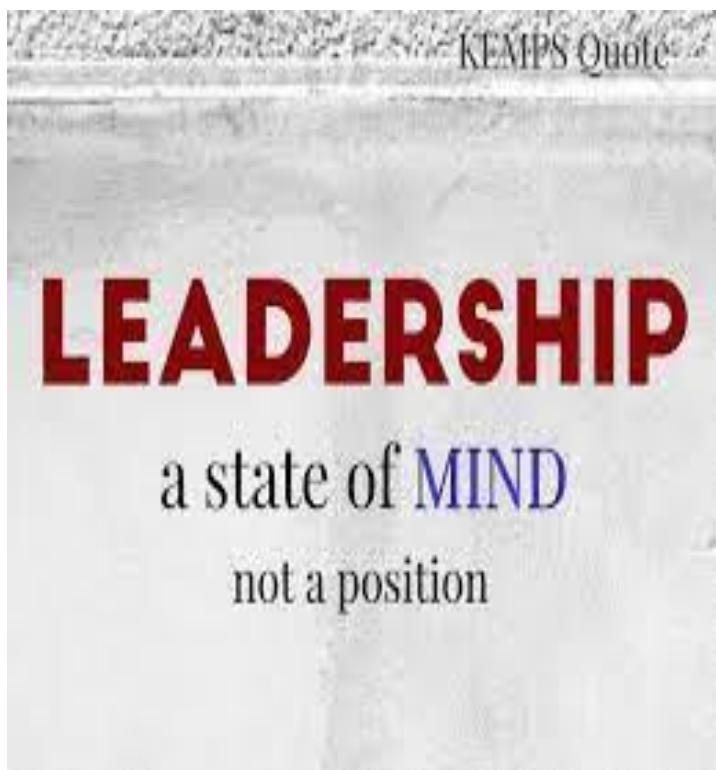
* מושג מתורתו של הפילוסוף ג'ון רולס (באנגלית: *Veil of Ignorance*).

אז במה נעסוק ובמה לא?

עוברת עלינו תקופה לא קלה... ומה ברשת?

מרכיבים אפשריים של הקול הייחודי שלנו כמובילים ומובילות

הסתכלות מעבר –

בניית יכולות התמודדות והובלת שינוי שיטתי לטווח הארוך.

אימוץ והובלה –

של שפה / תודעה / תרבות יותר מכילה ומאפשרת.

הובלת התהליך מעבר לתכנים.

הרחבת מעגלי ההסכמה והשותפות.

